

Svar på fullmäktigemotion om införande av en etisk rapporteringskanal

Stadsstyrelsen 24.06.2024 § 197

Beredning och ytterligare information

Stadsjurist Johanna Päivärinta, förvaltningsdirektör Roope Lenkkeri
fornamn.efternamn@porvoo.fi

Fullmäktigeledamot Anette Karlsson har väckt en motion där det i anslutning till visselblåsardirektivets ikraftträdande föreslås att man för Borgå stad utarbetar etiska principer eller åtminstone uppdaterar dem. Dessutom föreslår man i motionen att en etisk rapporteringskanal skapas för staden.

Direktivet om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av Europeiska unionens lagstiftning ([EU\) 2019/1937](#), dvs. det nationella genomförandet av det s.k. visselblåsardirektivet, har beretts i samarbete mellan justitieministeriet och arbets- och näringsministeriet. Utifrån detta beredningsarbete har det stiftats en nationell lag för personer som rapporterar om överträdelser av EU-rätten och den nationella lagstiftningen, som trädde i kraft 1.1.2023.

Syftet med lagstiftningen är att säkerställa att en person som i samband med sitt arbete upptäcker eller misstänker verksamhet som strider mot allmänintresset inom särskilt definierade områden av EU-rätten och den nationella lagstiftningen kan rapportera saken på ett säkert sätt. Direktivet förutsätter att rapporten om överträdelser ska kunna göras på ett säkert sätt och så att den rapporterade personens identitet är skyddad. Dessutom förbjuds motåtgärder mot rapporterade personer till följd av rapporten.

Organisationer inom den privata och den offentliga sektorn samt statliga ämbetsverk som sysselsätter över 50 arbetstagare har ålagts en skyldighet att inrätta en intern, konfidentiell rapporteringskanal. Dessutom inrättas en centraliserad extern rapporteringskanal som upprätthålls av justitiekanslern i statsrådet och till vilken rapporten kan göras i vissa situationer. Från denna kanal överförs rapporterna till tillsynsmyndigheter som fungerar som externa rapporteringskanaler.

Således har även Borgå stad varit skyldig att inrätta en intern rapporteringskanal för rapportering av information om överträdelse och uppföljningsåtgärder på basis av överträdelsen. Fram till maj 2024 har det inte kommit några rapporter till kanalen.

Rapporteringen via den interna rapporteringskanalen ska vara konfidentiell. Uppgifter om identiteten för den rapporterade personen och de andra personer som nämns i rapporten som är föremål för rapporten samt övriga personuppgifter ska hemlighållas. Man bör hindra åtkomsten av andra än obehöriga personer från att komma in i rapporteringskanalen. I rapporteringskanalen ska det vara möjligt att göra rapporten muntligen eller skriftligen eller på båda sätten. Muntlig rapportering kan göras per telefon eller via något annat röstmeddelandesystem och på rapporterade

personens begäran vid ett personligt besök som ordnas inom skälig tid.

I Borgå stad löste man det tekniska genomförandet av rapporteringskanalen genom att i det elektroniska kundhanteringssystemet (CRM) ta i bruk en funktion med vilken rapporten kan göras. Anvisningar för rapporten finns på stadens webbplats. Till sidorna har fogats en länk genom vilken man kan göra rapporten. De anställda, förtroendevalda och avtalsparter som har rätt att göra rapporter har informerats om att kanalen tagits i bruk. Kanalen är endast avsedd för de rapporter som krävs enligt lagstiftningen. För den övriga responsen finns det redan egna responskanaler.

Borgå stad har för närvarande inga separata etiska anvisningar. I flera städer har sådana anvisningar utarbetats och publicerats. De mål som anges i de etiska riktlinjer som städerna publicerar påminner mycket ofta om de värden som anges i stadsstrategierna. Värdena enligt Borgås strategi är att agera tillsammans, med respekt för varandra, ansvarsfullt och modigt. Dessa värden är också avsedda att fungera som etiska riktlinjer. Det finns åtminstone för närvarande inget behov av att utarbeta separata etiska anvisningar. I synnerhet i förvaltningsverksamheten styrs stadens myndigheters verksamhet av de grunder för god förvaltning som anges i 2 kap. i förvaltningslagen och som styr förvaltningsverksamheten både etiskt och kvalitativt.

Med beaktande av de etiska anvisningarnas allmänna karaktär och särskilt den ovan motiverade ståndpunkten att det inte finns något behov av att utarbeta separata etiska anvisningar i Borgå, är det inte heller nödvändigt att införa en separat rapporteringskanal för brott mot dem. Problemen med verksamhetens etik är sådana att det är motiverat att diskutera dem med chefen. Dessutom är det möjligt att använda en rapporteringskanal, om det finns skäl att misstänka att verksamheten är oetisk, men också att det finns lagstridiga element. Chefen ska i samarbete med de instanser som han eller hon anser nödvändiga utreda saken och vidta behövliga åtgärder. Som exempel på eventuella åtgärder kommer det att bli fråga om påföljder för arbetsledningen eller en begäran om utredning till polisen, beroende på överträdelsens allvar och art.

Bilaga
fullmäktigemotion 13.6.2022

tf. Stadsdirektör
Stadsstyrelsen beslutar ge ovanstående förslag som sitt svar på Anette Karlssons motion och sända svaret till stadsfullmäktige för kännedom.

Beslut
Stadsstyrelse beslutade enhälligt återremittera ärendet för ny beredning.

Beredning och ytterligare information
stadsjurist Johanna Päivärinta,
utvecklingschef Anne-Maria Paavola,
koncernjurist Tiina Fiskaali och
förvaltningsdirektör Roope Lenkkeri,
fornamn.efternamn@porvoo.fi

Stadsstyrelsen gav i samband med beslutet om återbäring
anvisningar om beredningen av etiska riktlinjer samt om
ibruktagandet av den rapporteringskanalen som avses i motionen.

De bifogade etiska riktlinjerna har utarbetats genom att granska
motsvarande riktlinjer för andra städer. Man har strävat efter att
utarbета riktlinjerna så att de styr verksamheten så effektivt som
möjligt. Av denna anledning har de gjorts mycket täta, men ändå så
att de styr verksamheten på ett heltäckande sätt. Riktlinjerna är som
namnet antyder funktionella anvisningar om verksamhetens etik.
Verksamhetens lagenlighet bestäms direkt på basis av lagen.

I motionen hänvisas i fråga om den etiska rapporteringskanalen till
det system som används i Imatra stad, där stadens eller
stadskoncernens anställda kan göra en anmälan om verksamhet
som hen anser vara oetisk. Det rapporteringssystemet som byggts
för Borgå stad är enligt denna modell avsett att användas av stadens
egna anställda. De är i ställning där det är effektivast att observera
verksamhetens etik. I den etiska rapporteringskanalen kan
anmälningar lämnas inte bara konfidentiellt utan också anonymt. I
detta avseende skiljer den sig från den ovan beskrivna
Whistleblower-kanalen. Anmälningar som lämnas in i den etiska
rapporteringskanalen är inte heller begränsade till brott mot vissa
bestämmelser med anknytning till EU-rätten, vilket innebär att den
har ett större användningsområde än Whistleblower-kanalen.

Borgåborna och andra som använder stadens tjänster kan redan nu
ge respons via kundhanteringssystemet, där responsen också kan
ges anonymt. Via denna kanal kan också ges respons om det
upptäcks att publicerade etiska riktlinjer har överträtts, om den som
lämnar responsen anser det nödvändigt.

Stadsdirektören
Stadsstyrelsen beslutar ge det som sägs ovan som sitt svar på
Anette Karlssons fullmäktigemotion och sänder svaret till
stadsfullmäktige för kännedom.